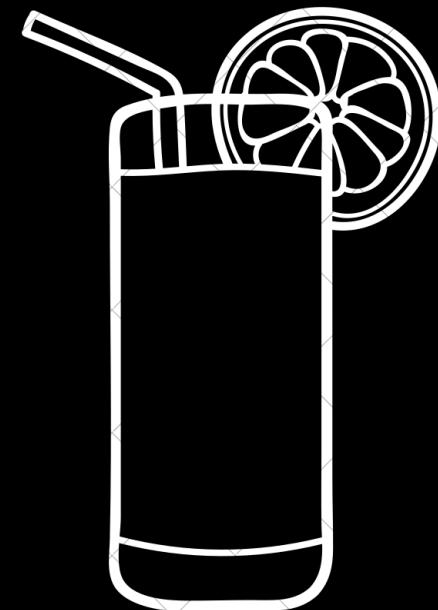
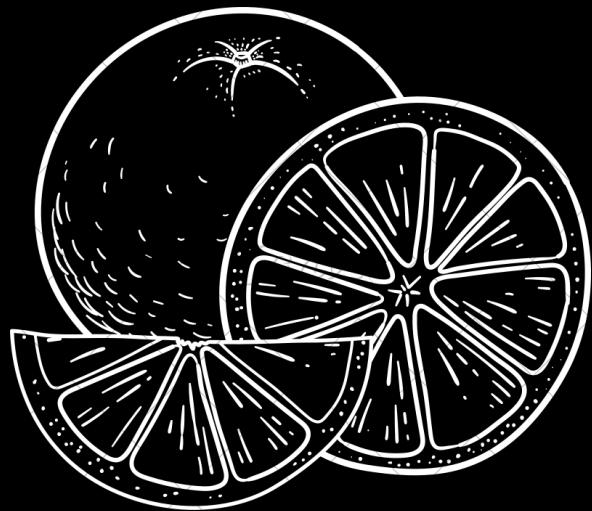

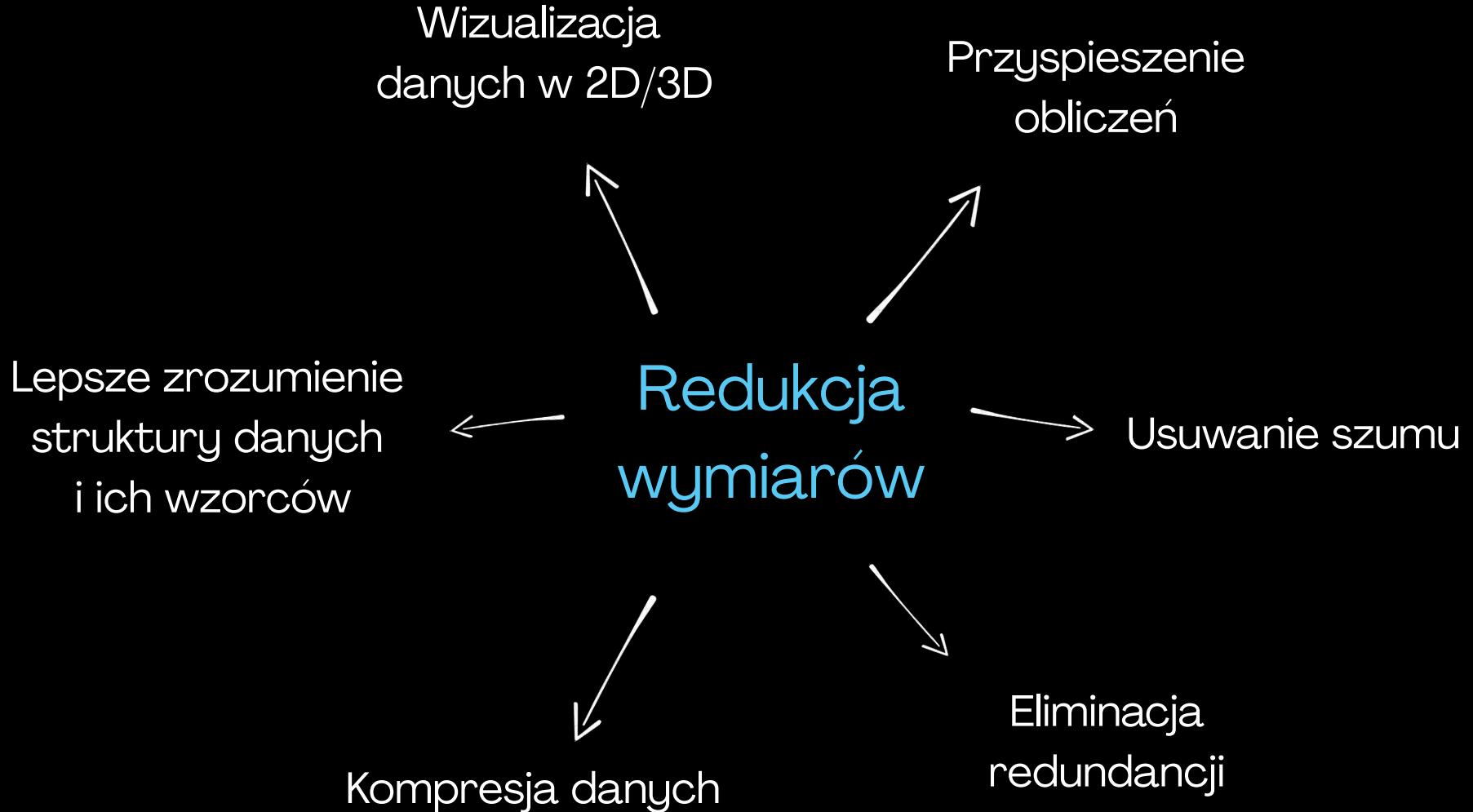
Redukcja wymiarów = wyciskarka

Po co nam redukcja wymiarów?

Analiza danych

Klątwa wielowymiarowości

Klątwa wielowymiarowości

Wraz ze wzrostem liczby wymiarów:

dane stają się coraz rzadsze,

odległości między punktami tracą sens,

modele uczą się wolniej i łatwiej przeuczyć model,
rośnie koszt obliczeniowy.

Metody liniowe

PCA

(Principal Component Analysis)

najpopularniejsza, przekształca dane w nowe, ortogonalne osie maksymalnej wariancji

LDA

(Linear Discriminant Analysis)

uwzględnia przynależność do klas optymalna dla klasyfikacji

ICA

(Independent Component Analysis)

szuka komponentów statystycznie niezależnych

Metody nieliniowe

t-SNE

(t-distributed Stochastic Neighbor Embedding)

świetna do wizualizacji, zachowuje lokalną strukturę danych

UMAP

(Uniform Manifold Approximation and
Projection)

szysze od t-SNE, zachowuje więcej
globalnej struktury

Isomap

oparta na geodezyjnych odległościach
na kolektorze danych

Metody oparte o uczenie maszynowe

Autoenkodery (Autoencoders)

sieci neuronowe uczące się kompresji danych

Feature selection (np. LASSO, SelectKBest)

wybierają najważniejsze cechy bez tworzenia nowych

Jak działa PCA?

1

Standaryzacja danych

2

Obliczenie macierzy kowariancji/korelacji

3

Wyznaczenie wektorów i wartości własnych

4

Wybór składowych głównych

5

Transformacja danych

Case study

Dane z Biura Statystyk Pracy ze Stanów Zjednoczonych.
Przedstawiają tygodniowe zarobki w 2020 roku z podziałem na stany.

Macierz korelacji

	Transformowana liczba pracowników	Transformowana mediana zarobków	Transformowana liczba kobiet pracujących	Mediana zarobków kobiet	Transformowana ilość mężczyzn pracujących	Mediana zarobków mężczyzn
Transformowana liczba pracowników	1.000000	0.287842	0.999026	0.300256	0.999373	0.262250
Transformowana mediana zarobków	0.287842	1.000000	0.284447	0.969466	0.290151	0.969635
Transformowana liczba kobiet pracujących	0.999026	0.284447	1.000000	0.299753	0.996842	0.260402
Mediana zarobków kobiet	0.300256	0.969466	0.299753	1.000000	0.300320	0.901497
Transformowana ilość mężczyzn pracujących	0.999373	0.290151	0.996842	0.300320	1.000000	0.263151
Mediana zarobków mężczyzn	0.262250	0.969635	0.260402	0.901497	0.263151	1.000000

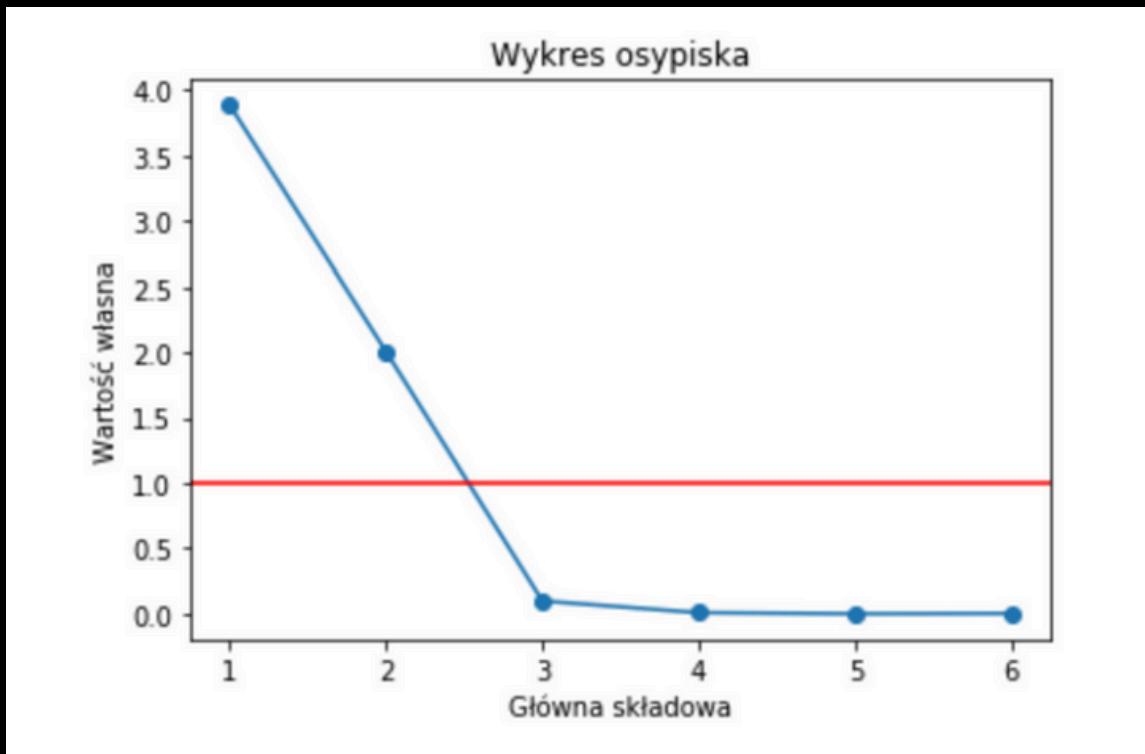
Wektory i wartości własne

	Wektory własne					
Transformowana liczba pracowników	-0.419575	-0.396923	0.010384	0.019246	-0.814499	0.050215
Transformowana mediana zarobków	-0.403576	0.425013	-0.003109	0.735537	-0.002831	-0.339790
Transformowana liczba kobiet pracujących	-0.418716	-0.397564	0.000062	-0.305947	0.361194	-0.665248
Mediana zarobków kobiet	-0.398912	0.406232	-0.709910	-0.373295	0.000774	0.180341
Transformowana ilość mężczyzn pracujących	-0.419611	-0.395872	0.016430	0.284961	0.454001	0.616135
Mediana zarobków mężczyzn	-0.388015	0.426637	0.704017	-0.380078	0.002155	0.165289
Wartości własne	3.884728	2.006370	0.098145	0.008493	0.000001	0.002262
% Wyjaśnianej wariancji	64,75 %	33,43 %	1,64 %	0,14 %	0,00025 %	0,04 %

Macierz ładunków czynnikowych

	PC1	PC2	PC3	PC4	PC5	PC6
Transformowana liczba pracowników	-0.826970	-0.795437	-0.825277	-7.862446e-01	-0.827041	-0.764767
Transformowana mediana zarobków	-0.562228	0.602016	-0.563135	5.754130e-01	-0.560739	0.604316
Transformowana liczba kobiet pracujących	0.003253	-0.000974	0.000020	-2.224010e-01	0.005147	0.220555
Mediana zarobków kobiet	0.001774	0.067786	-0.028195	-3.440211e-02	0.026261	-0.035027
Transformowana ilość mężczyzn pracujących	-0.000991	-0.000003	0.000439	9.412193e-07	0.000552	0.000003
Mediana zarobków mężczyzn	0.002388	-0.016162	-0.031641	8.577637e-03	0.029305	0.007862

Wybór ilości głównych składowych

kryterium osypiska (1966)

kryterium Kaisera (1960)

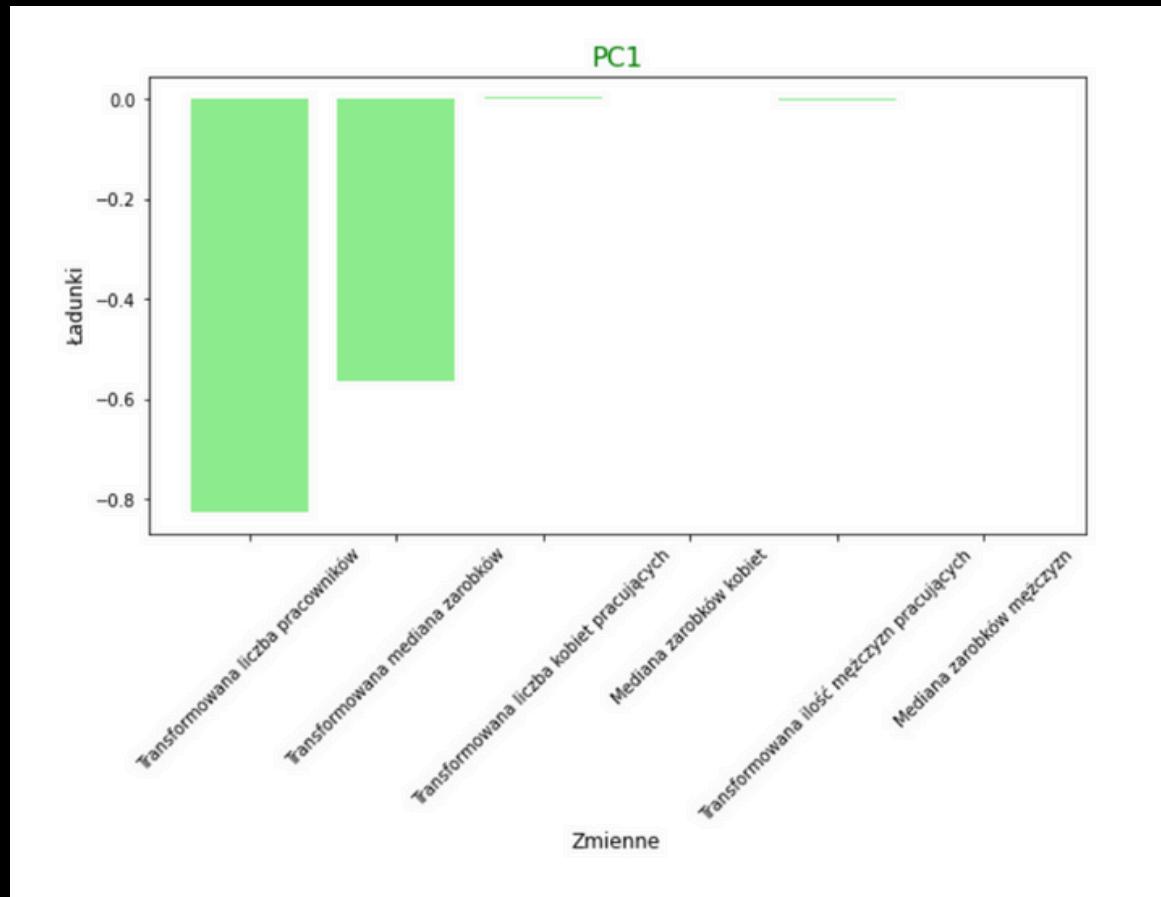
kryterium minimalnego zasobu wyjaśnianej zmienności (>70%)

$$64.75 \% + 33.43 \% = 98.18 \%$$

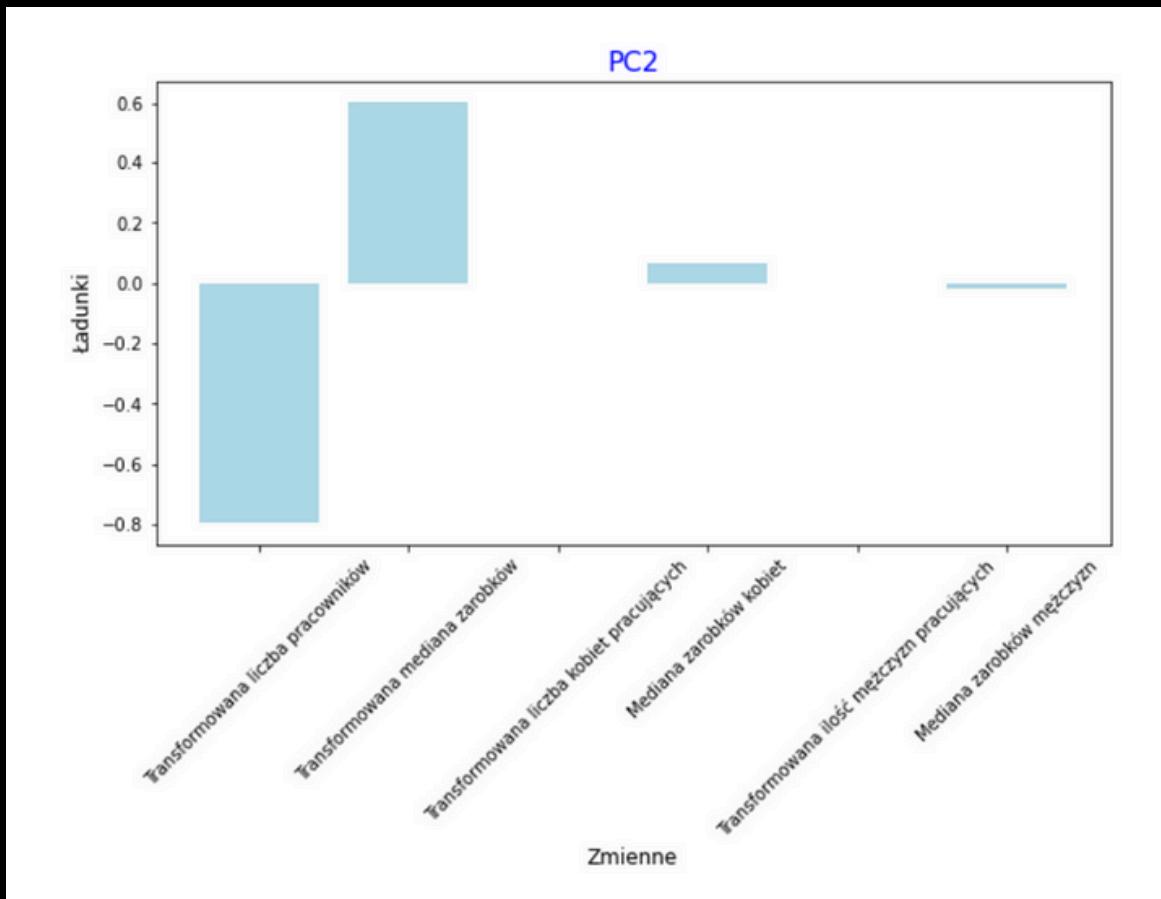
Wybór ilości głównych składowych

	PC1	PC2
Transformowana liczba pracowników	-0.826970	-0.795437
Transformowana mediana zarobków	-0.562228	0.602016
Transformowana liczba kobiet pracujących	0.003253	-0.000974
Mediana zarobków kobiet	0.001774	0.067786
Transformowana ilość mężczyzn pracujących	-0.000991	-0.000003
Mediana zarobków mężczyzn	0.002388	-0.016162

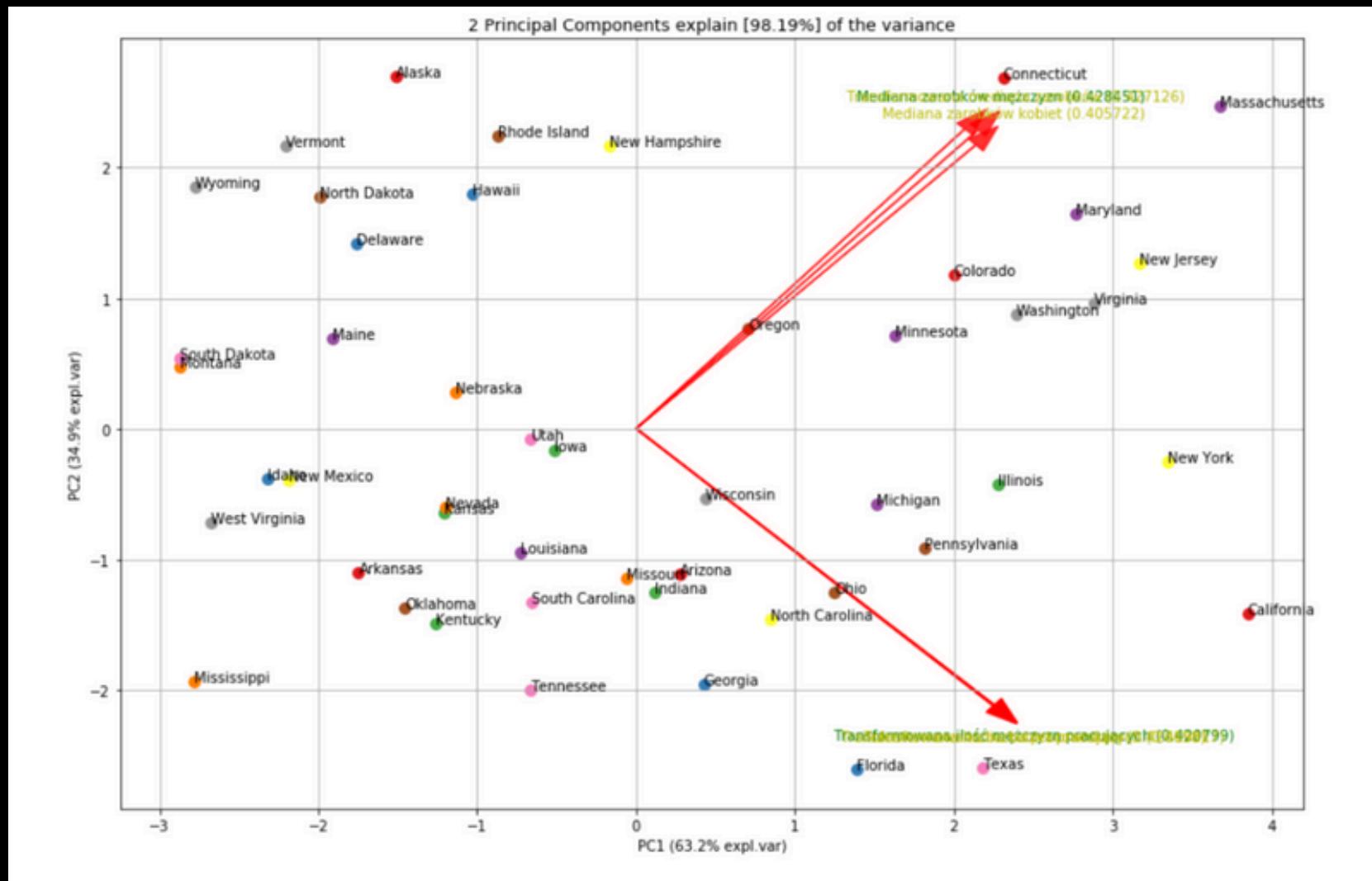
Wykres ładunków czynnikowych

Wykres ładunków czynnikowych

Biplot

Wnioski

PC1 silnie zależy od zarobków (kobiet i mężczyzn) – rozróżnia stany bogatsze i biedniejsze.

PC2 związany z udziałem pracujących mężczyzn.

Connecticut, Massachusetts, New Jersey – wysokie zarobki.

Texas, Florida, Georgia – więcej pracujących mężczyzn, ale niższe zarobki.

PCA ujawnia naturalne klastry stanów wg cech społeczno-ekonomicznych.

Jak działa t-SNE?

t-Distributed Stochastic Neighbor Embedding

stochastyczna metoda porządkowania sąsiadów
w oparciu o rozkład t

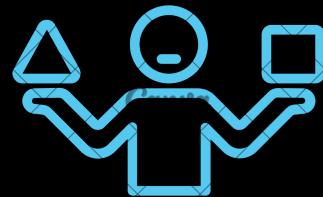

zachowuje lokalne struktury danych,
ale niekoniecznie globalne

świetne do wizualizacji, ale nie nadaje się do predykcji

wyniki mogą się różnić przy każdym uruchomieniu
(chyba że ustawią się random_state)

Obliczenie podobieństw między punktami w przestrzeni wysokowymiarowej

Losowa inicjalizacja punktów w przestrzeni 2D lub 3D

Obliczenie podobieństw między punktami w niskim wymiarze

Minimalizacja różnicy między tymi dwoma rozkładami podobieństw

Przemieszczanie punktów w 2D, aż rozkłady będą jak najbardziej zbliżone

Perplexity

Mała wartość (5–30):

t-SNE skupia się bardziej na lokalnej strukturze danych.

Może uwydatnić małe klastry.

Większe ryzyko szumu i przetrenowania.

Większa wartość (50–100):

t-SNE patrzy szerzej, uwzględnia więcej sąsiadów.

Zachowuje więcej globalnej struktury.

Może spłaszczyć lokalne różnice.

PCA vs t-SNE

szybki, liniowy, deterministyczny

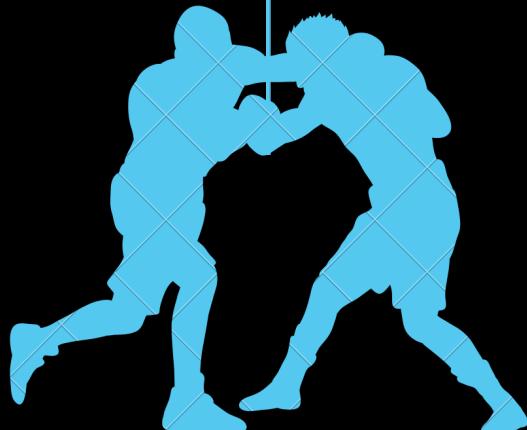
zachowuje globalną strukturę
(maksymalizuje wariancję)

szybka redukcja wymiarów

wolniejszy, nieliniowy, probabilistyczny

lepiej oddaje lokalne podobieństwa

wizualizacja złożonych zbiorów danych

Jak działa LDA?

Liniowa analiza dyskryminacyjna

metoda uczenia nadzorowanego, która znajduje takie kombinacje cech, które najlepiej oddzielają od siebie różne klasy. Jej celem jest zmniejszenie liczby wymiarów, zachowując przy tym maksymalną ilość informacji potrzebną do rozróżnienia kategorii.

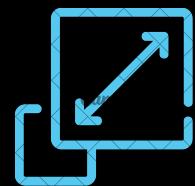
Uzyskane nowe cechy mogą być wykorzystane do budowy klasyfikatora lub jako wstępny krok w analizie danych.

super do klasyfikacji i wizualizacji,
jeśli mamy dane z etykietami

zakłada, że dane w klasach
są normalnie rozłożone i mają równą kowariancję

w odróżnieniu od PCA,
LDA maksymalizuje separację klas, a nie wariancję ogólną

CEL

Znalezienie kombinacji liniowych cech, które najlepiej odróżniają klasy w danych.

1

Obliczenie średnich klasowych

Dla każdej klasy obliczamy wektor średnich wartości cech

2

Obliczenie macierzy rozrzutu wewnętrzklasowego

Reprezentuje wariancję cech w obrębie każdej klasy

3

Obliczenie macierzy rozrzutu międzyklasowego

Reprezentuje wariancję cech między średnimi wartościami cech różnych klas.

4

Rozwiążanie problemu wartości własnych

Pozwala znaleźć kierunki w przestrzeni cech, które maksymalizują separację między klasami

5

Wybór głównych kierunków dyskryminacji

Wybieramy $k-1$ wektorów własnych odpowiadających największym wartościom własnym

6

Transformacja danych

Rzutujemy oryginalne dane na wybrane kierunki, uzyskując nową przestrzeń o mniejszej liczbie wymiarów

Rozpoznawanie płci na podstawie wzrostu i masy ciała

Osoba	Wzrost (cm)	Masa (kg)	Płeć
A	160	50	Kobieta (0)
B	165	55	Kobieta (0)
C	170	54	Kobieta (0)
D	180	75	Mężczyzna (1)
E	175	70	Mężczyzna (1)
F	185	85	Mężczyzna (1)

1

Obliczenie średnich klasowych

Dla każdej klasy obliczamy wektor średnich wartości cech

Kobiety (klasa 0):

$$\mu_0 = \left[\frac{160 + 165 + 170}{3}, \frac{50 + 55 + 54}{3} \right] = [165, 53]$$

Mężczyźni (klasa 1):

$$\mu_1 = \left[\frac{180 + 175 + 185}{3}, \frac{75 + 70 + 85}{3} \right] = [180, 76.7]$$

Średnia globalna:

$$\mu = \left[\frac{160 + 165 + 170 + 180 + 175 + 185}{6}, \frac{50 + 55 + 54 + 75 + 70 + 85}{6} \right] = [172.5, 66.5]$$

Obliczenie macierzy rozrzutu wewnętrzklasowego

Reprezentuje wariancję cech w obrębie każdej klasy

Dla klasy 0 (kobiety):

Próbka	$x_i - \mu_0$	$(x_i - \mu_0)(x_i - \mu_0)^T$
A	[-5, -3]	$\begin{bmatrix} 25 & 15 \\ 15 & 9 \end{bmatrix}$
B	[0, 2]	$\begin{bmatrix} 0 & 0 \\ 0 & 4 \end{bmatrix}$
C	[5, 1]	$\begin{bmatrix} 25 & 5 \\ 5 & 1 \end{bmatrix}$

$$S_{W0} = \sum = \begin{bmatrix} 50 & 20 \\ 20 & 14 \end{bmatrix}$$

Obliczenie macierzy rozrzutu wewnętrzklasowego

Reprezentuje wariancję cech w obrębie każdej klasy

Dla klasy 1 (mężczyźni):

Próbka	$x_i - \mu_1$	$(x_i - \mu_1)(x_i - \mu_1)^T$
D	[0, -1.7]	$\begin{bmatrix} 0 & 0 \\ 0 & 2.89 \end{bmatrix}$
E	[-5, -6.7]	$\begin{bmatrix} 25 & 33.5 \\ 33.5 & 44.89 \end{bmatrix}$
F	[5, 8.3]	$\begin{bmatrix} 25 & 41.5 \\ 41.5 & 68.89 \end{bmatrix}$

$$S_{W1} = \sum = \begin{bmatrix} 50 & 75 \\ 75 & 116.67 \end{bmatrix}$$

Całkowita macierz S_W :

$$S_W = S_{W0} + S_{W1} = \begin{bmatrix} 100 & 95 \\ 95 & 130.67 \end{bmatrix}$$

3

Obliczenie macierzy rozrzutu międzyklasowego

Reprezentuje wariancję cech między średnimi wartościami cech różnych klas.

$$S_B = \sum n_k(\mu_k - \mu)(\mu_k - \mu)^T$$

Dla klasy 0:

$$\mu_0 - \mu = [165 - 172.5, 53 - 66.5] = [-7.5, -13.5] \Rightarrow 3 \cdot [-7.5, -13.5]^T [-7.5, -13.5] = 3 \cdot \begin{bmatrix} 56.25 & 101.25 \\ 101.25 & 182.25 \end{bmatrix}$$

Dla klasy 1:

$$\mu_1 - \mu = [180 - 172.5, 76.7 - 66.5] = [7.5, 10.2] \Rightarrow 3 \cdot \begin{bmatrix} 56.25 & 76.5 \\ 76.5 & 104.04 \end{bmatrix}$$

Suma:

$$S_B = \begin{bmatrix} 337.5 & 532.5 \\ 532.5 & 858.87 \end{bmatrix}$$

4

Rozwiązańe problemu wartości własnych

Pozwala znaleźć kierunki w przestrzeni cech, które maksymalizują separację między klasami

Obliczamy:

$$S_W^{-1} S_B$$

Znajdujemy największą wartość własną i jej wektor,
to będzie kierunek LDA
(przy małej liczbie cech: korzystamy z numpy
lub rysujemy geometrycznie).

5

Wybór głównych kierunków dyskryminacji

Wybieramy $k-1$ wektorów własnych odpowiadających największym wartościom własnym

$$k-1 = 2-1 = 1$$

Transformacja danych

Rzutujemy oryginalne dane na wybrane kierunki, uzyskując nową przestrzeń o mniejszej liczbie wymiarów

Każdy punkt:

$$z_i = w^T x_i$$

daje jedną wartość liczbową = współrzędna na osi LDA (1D).

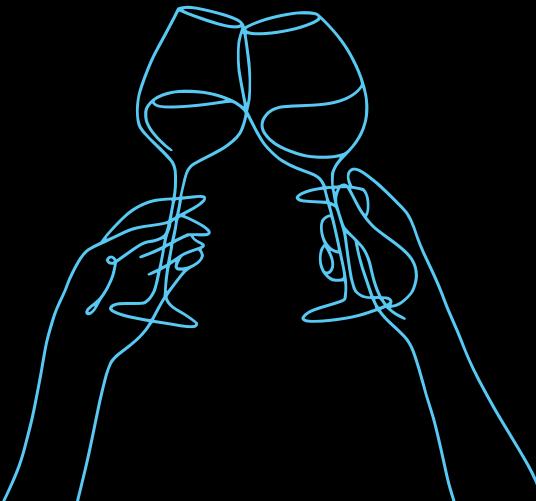
Case study

Zbiór danych Wine z biblioteki scikit-learn.

Liczba klas: 3 (trzy różne odmiany wina)

Liczba cech: 13 (chemiczne właściwości win)

Liczba próbek: 178

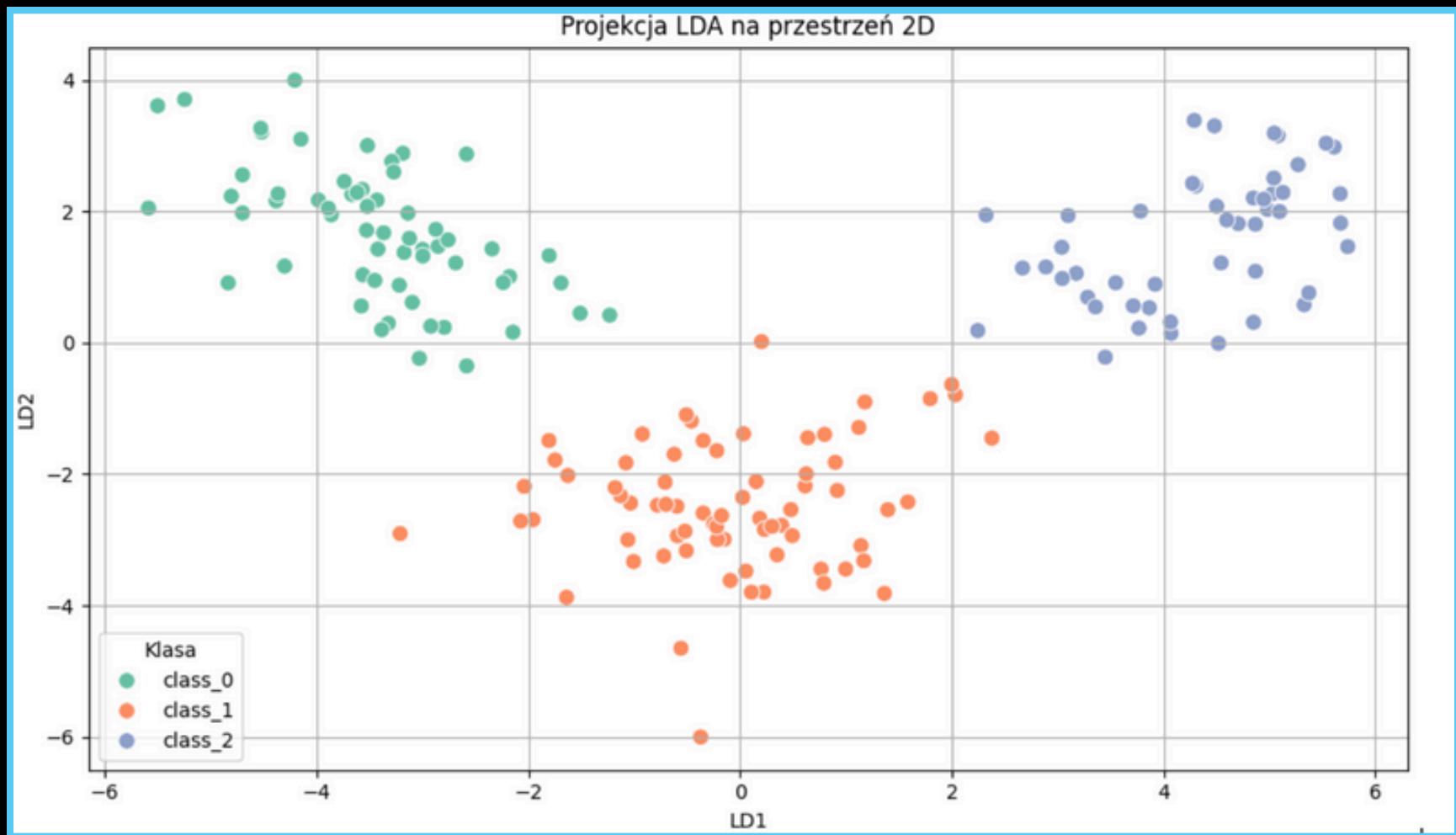
Przegląd danych

	alcohol	malic_acid	ash	alcalinity_of_ash	magnesium	total_phenols	flavanoids	nonflavanoid_phenols	proanthocyanins	color_intensity
0	14.23	1.71	2.43	15.6	127.0	2.80	3.06	0.28	2.29	5.64
1	13.20	1.78	2.14	11.2	100.0	2.65	2.76	0.26	1.28	4.38
2	13.16	2.36	2.67	18.6	101.0	2.80	3.24	0.30	2.81	5.68
3	14.37	1.95	2.50	16.8	113.0	3.85	3.49	0.24	2.18	7.80
4	13.24	2.59	2.87	21.0	118.0	2.80	2.69	0.39	1.82	4.32
...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
173	13.71	5.65	2.45	20.5	95.0	1.68	0.61	0.52	1.06	7.70
174	13.40	3.91	2.48	23.0	102.0	1.80	0.75	0.43	1.41	7.30
175	13.27	4.28	2.26	20.0	120.0	1.59	0.69	0.43	1.35	10.20
176	13.17	2.59	2.37	20.0	120.0	1.65	0.68	0.53	1.46	9.30
177	14.13	4.10	2.74	24.5	96.0	2.05	0.76	0.56	1.35	9.20
178 rows × 14 columns										

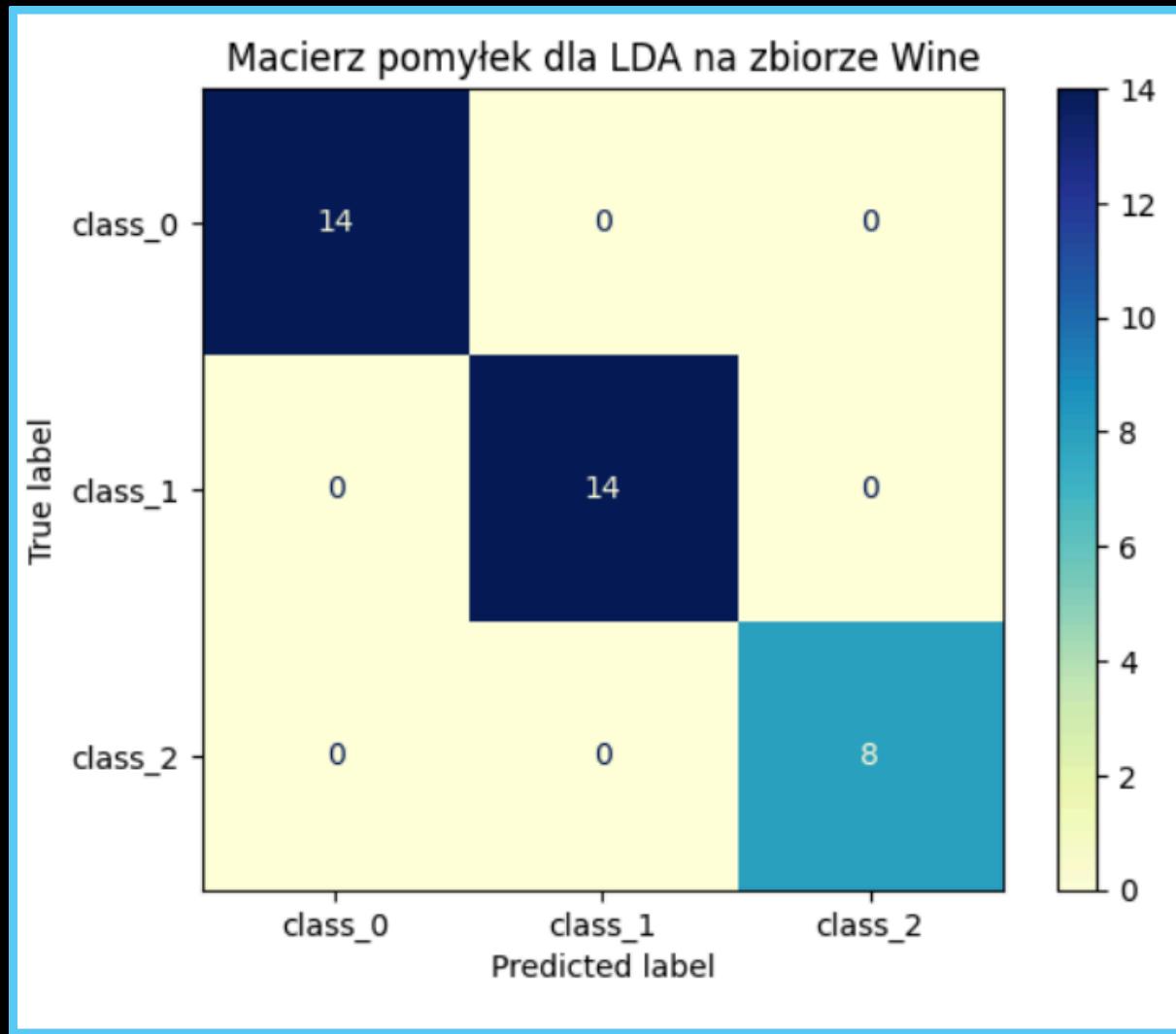
Dane transformowane

	LD1	LD2	class	class_name
0	-4.700244	1.979138	0	class_0
1	-4.301958	1.170413	0	class_0
2	-3.420720	1.429101	0	class_0
3	-4.205754	4.002871	0	class_0
4	-1.509982	0.451224	0	class_0
...	...	...	...	...
173	4.291508	3.390332	2	class_2
174	4.503296	2.083546	2	class_2
175	5.047470	3.196231	2	class_2
176	4.276155	2.431388	2	class_2
177	5.538086	3.042057	2	class_2
178 rows × 4 columns				

Projekcja danych

Preidykcja

Średnia dokładność (CV): 96.63%

LDA to nie tylko redukcja – to klasyfikator Bayesowski

LDA zakłada, że dane w każdej klasie pochodzą z
wielowymiarowego rozkładu normalnego.

Zakłada też **wspólną macierz kowariancji** dla wszystkich klas.

Bazując na tym, LDA dokonuje klasyfikacji Bayesowskiej, wybierając klasę z **najwyższym prawdopodobienstwem**.

$$\frac{P(B|A) \times P(A)}{P(B)}$$

LDA to nie tylko redukcja – to klasyfikator Bayesowski

Argumenty funkcji LDA ze scikit-learn

solver

Algorytm: 'svd', 'lsqr', 'eigen'

shrinkage

Regularizacja: 'auto', float, 'none'

n_components

Ile wymiarów LDA chcesz uzyskać (max = liczba klas – 1)

priors

Ręczne ustawienie prawdopodobieństw klas

store_covariance

Czy przechować macierz kowariancji

tol

Tolerancja numeryczna dla eigen solvera

Jak wybrać solver?

svd - szybki, bez kowariancji, bez shrinkage (najczęściej używany)

lsqr - obsługuje shrinkage, dobry do wysokowymiarowych danych

eigen - jak lsqr, ale używa innej metody własnej, wolniejszy

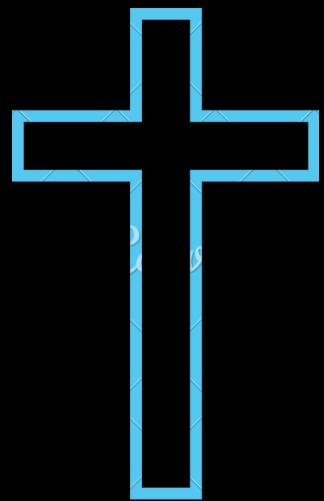
Shrinkage

Gdy liczba cech jest wysoka względem liczby próbek, macierz kowariancji może być niestabilna. Shrinkage uśrednia ją z macierzą jednostkową.

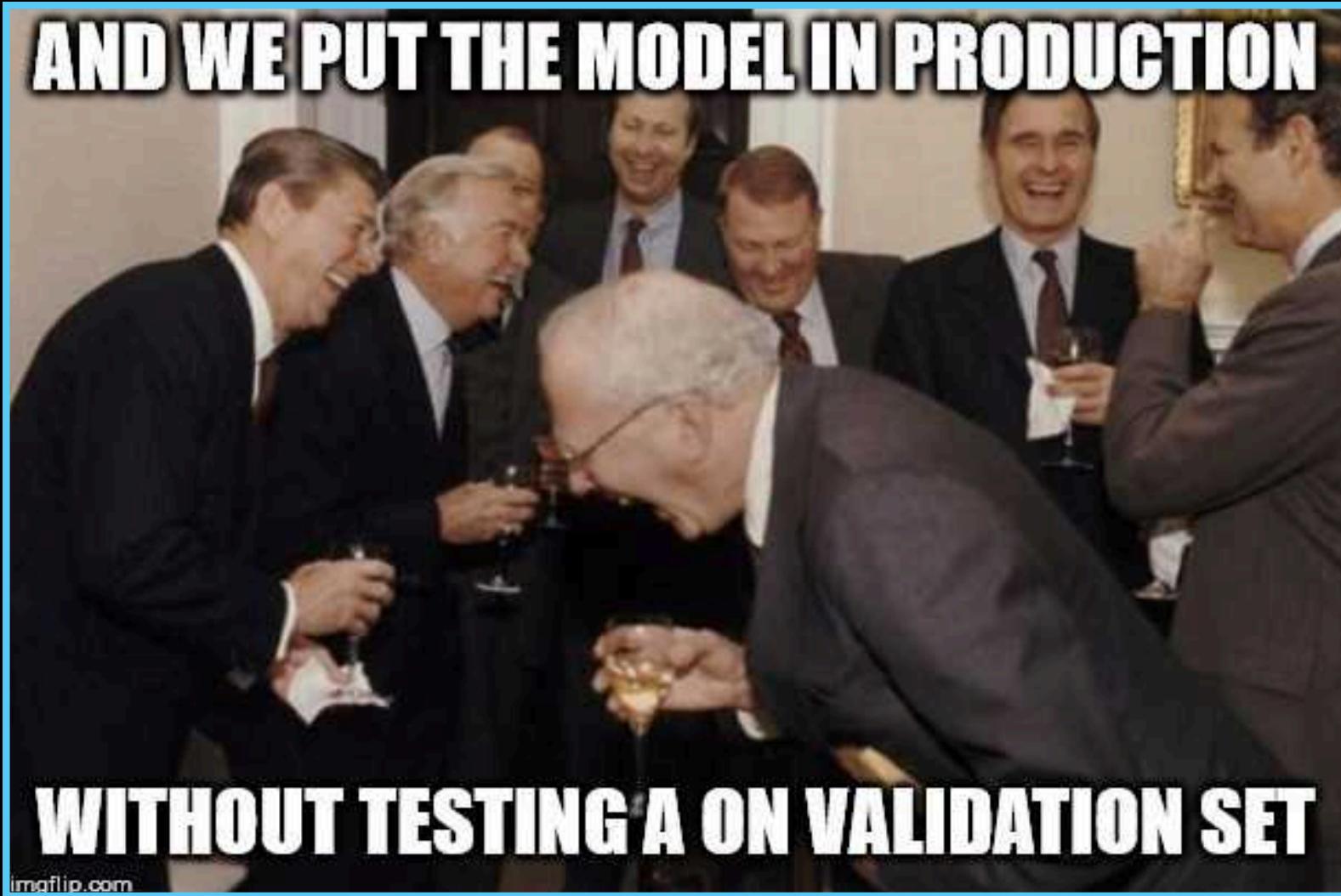
Pomaga uniknąć nadmiernego dopasowania (overfittingu).

Walidacja krzyżowa

Pomaga oszacować, jak dobrze LDA radzi sobie z danymi nieznanymi.

AND WE PUT THE MODEL IN PRODUCTION

WITHOUT TESTING A ON VALIDATION SET

imgflip.com

ZALETY I OGRANICZENIA LDA

- Efektywna redukcja wymiarowości przy zachowaniu informacji o klasach.
- Poprawa wydajności algorytmów klasyfikacyjnych.
- Lepsza interpretowalność danych dzięki projekcji na mniejszą liczbę wymiarów.
- Założenie liniowej separowalności klas, co może nie być spełnione w rzeczywistości.
- Wrażliwość na obecność wartości odstających.
- Wymaga, aby liczba próbek w każdej klasie była większa niż liczba cech.

LDA vs PCA

metoda uczenia z nadzorem

uwzględnia etykiety klas

dąży do maksymalizacji
separacji między klasami

metoda uczenia bez nadzoru

nie uwzględnia etykiet klas

koncentruje się na maksymalnej
wariancji danych

